

indikátorov prirodzených horských lesov a prenikanie acidofilných prvkov (v sedemdesiatych rokoch sa objavil druh *Scoliciosporum chlorococcum*, aktuálne *Lecanora corizaeoides*).

Deteriorizáciu epifytickej lichenoflóry spôsobuje rad faktorov: agro- a lesotechnické opatrenia, výstavby komunikácií, motorizmus a najmä imisie z blížších aj vzdialených zdrojov znečistenia. Ohrozené sú najmä exponované hrebene a vyvýšeniny, kde miznú predovšetkým citlivé lupeňovité a kričkovité druhy (napr. *Lobaria pulmonaria*, *Usnea* sp. div.), ústup v nižších polohách, ako dokazuje príklad epifytov stakčinského parku, je výrazne pomalší.

Napriek viacerým negatívnym zmenám možno CHKO Východné Karpaty hodnotiť ako oblasť, v ktorej majú epifytické lišajníky najoptimálnejšie podmienky pre svoju existenciu u nás. Stále sa tu totiž stretávame s vysokým percentom kriticky ohrozených (27%, t.j. 36 druhov), potenciálne ohrozených (24%, t.j. 33 druhov), ale aj vzácných (0,75%, t.j. 1 druh) epifytických druhov. Niektoré z týchto lišajníkov, na ostatnom území Slovenska už iba roztrúsené sa vyskytujúce alebo vzácné (napr. *Parmelia caperata*, *P. subrudecta*, *Pyrenula nitida*, *Graphis scripta*), sú tu hojné. Takisto je nápadná koncentrácia naozajstných rarít v niektorých chránených rezerváciách (napr. *Lecanora cinereofusca*, *Thelotrema lepadinum*, *Lobaria pulmonaria*, *Normandina pulchella*, *Menegazzia terebrata*, *Gyalecta flotowii*, *G. ulmi*).

Z hľadiska lichenológie možno ako najcennejšie hodnotiť ŠPR Stužica, hornú časť doliny Zbojského potoka, časť doliny Ťubľanka nad Kalnou Roztokou pre výskyt epifytov a ŠPR Riaba skala pre výskyt epifytov a epilítov.

Lichenologicky zaujímavé objekty predstavujú staré stromy v parkoch a na dedinských cintorínoch. Zvlášť zaujímavá je stará dubová aleja (*Quercus palustris*) severozápadne od Uliča, ktorú navrhujeme chrániť formou vyhlásenia za študijnú plochu.

Na území CHKO treba uvažovať so špeciálnym managementom aj na ochranu lišajníkov. Pokiaľ ide o epifytické lišajníky, dôležitá je fyzická ochrana forofytov, či už starých solitérov alebo porastov v nivách potokov. Ďalej je to obmedzovanie ťažby v celom území, vylúčenie holorubov, obmedzovanie prísunu dusíkatých látok, regulácia turistiky a motorizmu. Podmienkou uchovania nemnohých plôch s lepšie vyvinutou terikolnou vegetáciou lišajníkov je zastavenie procesu ich zarastania trávou a drevinami.

Základnou podmienkou udržiavania súčasného stavu epifytickej vegetácie lišajníkov - ba možno aj jeho zlepšenie - je zníženie celkovej bilancie imisí, najmä škodlivín prenášaných zo stredne až veľmi vzdialených zdrojov znečistenia. Ide najmä o zdroje na Slovensku a v Poľsku, situované západným a severozápadným smerom od CHKO Východné Karpaty.

Literatúra

Buraľ M. et al. (1995): Východné Karpaty. - Životné porostredie, Bratislava, 29(2): 88-93.

Pišút I. (1995): Zaujímavejšie nálezy lišajníkov zo Slovenska 2. Interessantere Flechtenfunde aus der Slowakei 2. - Bull. Slov. Bot. Spol., Bratislava, 17: 139-142.

Pišút I., Lackovičová A. (1992): Flechten der Staatlichen Natur-Reservation Stužica (Gebirge Bukovské vrchy, Ostslowakei). - Biológia, Bratislava, 47(7): 549-559.

ZAJÍMAVÉ NÁLEZY

Amblystegium humile (P.Beauv.) Crundw. - Česká republika (7267): Jižní Morava, Břeclav, ca 2 km od města, rákosina, c.sp., 150 m n.m., 18.8.1995 leg. Š. Husák, det. I. Novotný, BRNM, PRC, herb. I. Novotný a herb. Š. Husák. Mech rostoucí na zemi mezi travou na okrajích rybníků a mokřích loukách zvláště v nížinách s nedostatečně známým rozšířením v České republice.

Blindia acuta (Hedw.) B.S.G. - Česká rep.: Šumava, kar jezera Laka, ve vlhké skalní štěrbině, ca 1160 m n.m., 19.6.1995 leg. Z. Soldán et J. Váňa, PRC. Ze Šumavy tento boreálně-montánní druh mechu uváděl z konce minulého století pouze Velenovský (Jezerní hora, Velký Javor) a Matouschek (Lukaschův sběr z Vimperka).

Calliargon trifarium (Web. & Mohr) Kindb. - Česká rep.: Okr. Česká Lípa, Břehyňský rybník u Dokes, *Caricetum gracilis* v JZ části rybníka, ca 270 m n.m., 15.8.1995 leg. D. Stančík, det. Z. Soldán, herb. Z. Soldán. Velmi vzácný a kriticky ohrožený druh. Na Českolipsku naposledy sbírán u Jestřebí v r. 1904. Další lokality v ČR a SR jsou známy jen z Českomoravské vysočiny, Slezska, Oravy, Západných a Belianských Tater.

Fissidens arnoldii Ruthe - Česká rep.: Labské pískovce, Labská Stráň, Belvedér, kameny na břehu Labe pod vyhlídkou, c.spor., ca 120 m n.m., 19.8.1993, leg. L. Němcová, det. Z. Hradílek, herb. L. Němcová. Ojedinelá recentní lokalita. Velmi vzácný druh na území České i Slovenské republiky.

Lescuraea saviana (De Not.) Lawt. - Slovenská rep.: Muránska planina, na balvanu asi 0,5 km S Ostrice, ca 1200 m n.m., 20.5.1994 leg. J. Kučera, herb. J. Kučera. Vzácný kontinentálně-subalpínský druh slovenské bryoflóry uváděný ze Slovenského Rudohorí a Kremnických vrchů.

Orthotrichum obtusifolium Brid. - Česká rep.: Krušné hory, obec Pernink, na borce *Acer platanoides* v Nádražní ulici, 850 m n.m., 8.10.1995 leg. B. Buryová, herb. B. Buryová. Relativně hojný druh, avšak na severozápadě Čech téměř bez údajů o výskytu (cf. Vondráček, Sborn. Západačes. Muz. Plzeň, Přír., 85, 1993); v Krušných horách dosud nenalezen.

Riccardia incurvata Lindb. - Česká rep.: Třeboňsko, Borkovická blata u Soběslavi, u naučné stezky, ca 420 m n.m., 30.9.1995 leg. J. Kučera, herb. J. Kučera. - Okr. Česká Lípa, vytěžené rašeliniště u parkoviště poblíž obce Jestřebí, ca 260 m n.m., 28.9.1995 leg. B. Buryová, H. Franklová, Z. Soldán et J. Váňa, herb. sběratelů. - Slovenská rep.: Kremnické vrchy, ca 1,7 km SSV obce Horný Turček, niva potoka "Kalkwasser", rašelinná louka s *Drosera*, 775 m n.m., 1995 leg. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek. Dostí vzácný druh játrovky vázaný spíše na nižší polohy, zřídka stoupající až do montánního pásma (cf. Duda et Váňa 1981); na Třeboňsku dosud nesbírán, z lokality Jestřebí publikován nález z r. 1934, na Slovensku byla tato játrovka sbírána pouze u Dolného Kubína a Vyšných Ružbachů.

Bryoria bicolor (Ehrh.) Brodo et Hawksw. - Česká rep.: Krušné hory: Přebuz, na odumřelém kmeni stromu Z od bývalé osady Jelení, 3,7 km SV od obce Přebuz, leg. Č. Ondráček, det. B. Wagner, herb. CHOM.

ZPRÁVY ZE SEKCE

Ve dnech 25.-28. září 1995 se uskutečnily již 8. bryologicko-lichenologické dny v příjemném prostředí Českého středohorí za účasti 25 členů naší sekce, z toho 2 zahraničních (Anna Lackovičová a Peter Scholz). Program tvořily hlavně terénní exkurze, při kterých byly navštíveny lokality Sedlo, Bobří soutěska, suť nad Bobří soutěskou, suť na Bínově a suť na Plešivci. Ve večerním programu po zasedání sekce vystoupili s referáty R. Dětinský (rod *Peltigera* v České a Slovenské rep.) a P. Scholz (příroda Faerských ostrovů). Za organizaci celé akce patří náš dík Lence Němcové, která se postara i o náhradní program v deštivém počasí předposledního dne.